

Etkili Dinleme Becerisi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Etkili Dinleme Becerisi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21402>

Özet

Etkili Dinleme Becerisi Ölçeği, Gürbüz Ocak ve Özlem Tiraki tarafından 2019 yılında geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, bireylerin dinleme süreçlerindeki yeterliliklerini ve eylemlerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Başlangıçta daha fazla madde içeren ölçek, uygulanan istatistiksel analizler sonucunda 19 maddeye indirilmiş ve üç ana faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler **Değerlendirme**, **Fayda** ve **Anlama** boyutlarını temsil etmektedir. Ölçek, 5'li Likert Ölçeği formatında puanlanmakta olup, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları V. Turkcess Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Etkili Dinleme Becerisi, Dinleme Eğitimi, Psikometrik Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik, Açıklayıcı Faktör Analizi.

Yazarlar

Gürbüz Ocak, Özlem Tiraki

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin **etkili dinleme becerilerini** farklı boyutlarla sistematik ve güvenilir bir şekilde değerlendirmektir. Dinleme becerisi, eğitim ve sosyal bilimler alanında kritik bir iletişim yeterliliği olarak kabul edildiğinden, bu ölçek bireylerin bu beceriyi ne ölçüde sergilediklerini belirlemeye yardımcı olur.

Ölçek, özellikle eğitim ortamlarında öğrencilerin dinledikleri bilgileri ne kadar doğru anladıklarını, faydalı bilgileri ayıklayabildiklerini ve dinleme eylemine karşı istekli olduklarını saptamak için tasarlanmıştır. Bu sayede, dinleme becerisi eksikliklerinin tespit edilmesi ve bu eksiklikleri gidermeye yönelik eğitim programlarının geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Yapı

Etkili Dinleme Becerisi Ölçeği, dinleme yeterliliğini üç temel psikolojik yapı (faktör) üzerinden incelemektedir. Bu üç faktör, dinleme sürecinin bilişsel ve duyuşsal yönlerini kapsamaktadır. Ölçek toplam 19 maddeden oluşmakta ve her madde bu üç faktörden birine hizmet etmektedir.

Faktörler ve madde dağılımları şunlardır:

Değerlendirme (9 madde): Bu faktör, bireyin dinlediği bilginin doğruluğunu, önemini ve kendi anlama düzeyini sorgulama yeteneğini ölçer. Dinleme sırasında aktif yargılama ve eleştirel

dü?ünme süreçlerini kapsar.

Fayda (7 madde): Bu faktör, dinlenen materyalden ana fikirleri, önemli ifadeleri ve ç?kar?mlar? belirleme becerisine odaklan?r. Bireyin dinleme eylemini bir amaç (bilgi edinme) do?rultusunda kullanma yeterlili?ini gösterir.

Anlama (3 madde): Bu faktör, dinleme eylemine kar?? gösterilen genel isteklilik ve sesleri anlamlandırma çabası?n? ölçer. Dinlemeye yönelik motivasyonel ve temel alg?sal süreçleri temsil eder.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amacıyla **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** kullan?lm??t?r. Ba?lang?çta geli?tirilen 70 civar?ndaki maddeden, faktör yükleri dü?ük ç?kan veya birden fazla faktöre yüklenen maddeler elenmi?tir.

Yap?lan **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** sonucunda 51 madde ölçekten ç?kar?lm??, böylece ölçe?in nihai formu 19 maddeden olmu?tur. Bu analiz, ölçe?in teorik olarak öngörülen üç faktörlü yap?y? güçlü bir ?ekilde destekledi?ini göstermi?tir. Elde edilen bu 19 maddelik yap?, ölçe?in **etkili dinleme becerisi** yap?s?n? geçerli bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlılı??n? belirlemek için Cronbach'ın **Alfa Katsay?s?** hesaplanm??t?r. Elde edilen de?erler, ölçe?in alt faktörlerinin yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?unu göstermektedir.

Faktör bazlı güvenirlilik de?erleri aşağıdaki gibidir:

I. Faktör (De?erlendirme): **Alfa katsay?s?** = 0.90

II. Faktör (Fayda): **Alfa katsay?s?** = 0.83

III. Faktör (Anlama): **Alfa katsay?s?** = 0.72

Genel olarak, tüm faktörlerin 0.70 üzerindeki **Alfa katsay?s?** de?erleri, ölçe?in psikometrik açıdan sağlam bir iç tutarlılı?a ve yüksek düzeyde **güvenirli?e** sahip oldu?unu do?rulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek, yap?sal geçerli?ini kan?tlamak üzere gerçekleştirilen **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** sonucunda üç faktörlü bir yap? sergilemi?tir. Bu analiz, dinleme becerisinin tek boyutlu bir yap?dan ziyade çok boyutlu oldu?unu ortaya koymaktadır.

Nihai 19 madde, ilgili faktörlere yüklenerek dinleme becerisinin farklı bile?enlerini temsil etmektedir: De?erlendirme (9 madde), Fayda (7 madde) ve Anlama (3 madde). Bu faktör yap?s?, ara?t?rmacılara dinleme becerisinin hangi alt bile?enin daha baskın veya eksik oldu?unu

belirleme imkan? sunar.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün bir ölçek geli?tirme çal??mas?d?)

Format: 19 maddelik çok boyutlu ölçek

Derecelendirme: 5'li Likert Ölçeği (1= hiçbir zaman - 5= her zaman)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim ve sosyal bilimler alan?ndaki bireyler (Orijinal çal??ma genellikle üniversite ö?rencileri veya ö?retmen adaylar? üzerinde yap?lm??t?).

Ya? Grubu: Yeti?kinler ve ileri düzey ö?renciler.

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki bir üniversite bünyesinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli, ka??t-kalem veya dijital ortamda uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler

De?erlendirme Faktörü, Fayda Faktörü, Anlama Faktörü, Likert Tipi Ölçek, Psikometri, E?itim Bilimleri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Gürbüz Ocak

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurumsal E-posta Adresi: gocak@aku.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Afyon Kocatepe Üniversitesi (Gürbüz Ocak)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2019

?zinler ve Kullan?m: Ölçek, akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?mlar için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilerek izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m bilgisi mevcut de?ildir.

Ücret: Bilgi mevcut de?il.

Kaynakça

Ocak, G. ve Tiraki, Ö. (2019). Etkili Dinleme Becerisi Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çal??ması. V. *Turkcess E?itim ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitapç???* içinde, (s. 1449-1463). ?stanbul, Türkiye.

Makalenin kongre tam metin kitapç???na ait ba?lant?: 2019.turkcess.net

Ölçeğin orijinal PDF döküman?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: etkili-dinleme-becerisi-olcegi-toad.pdf

Etkili Dinleme Becerisi Ölçeği Maddeleri

Ölçek 19 madde ve üç faktörden olu?maktadır.

De?erlendirme (9m): Dinlediklerimin ne kadar do?ru anlad???m? sorgular?m.

Fayda (7m): Dinledi?im metindeki önemli ifadeleri bilirim.

Anlama (3m):) Dinledi?im sesleri anlamak isterim.